

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

2 יחידות לימוד

יחידה א' – חלק ראשון ממבחן 5 יח"ל

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.
פרק ראשון – עיון בתורה (בראשית ושמות)	—	(12x4)	—	48 נקודות
פרק שני – התמצאות בספר בראשית : חומש ורש"י	—	(12x1)	—	12 נקודות
פרק שלישי – עיון בנביאים ראשונים	—	(6x3)	—	18 נקודות
פרק רביעי – בקיאות בספרים יהושע, שמואל א	—	(10x1)	—	10 נקודות
פרק חמישי – עיון בנביאים אחרונים ובכתובים	—	(6x2)	—	12 <u>נקודות</u>
סה"כ	—			100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.
- ד. הוראות מיוחדות: בפרק השלישי יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד. בפרק החמישי יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — עיון בתורה (בראשית ושמות) (48 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-5 (לכל שאלה — 12 נקודות).

1. בראשית, כ"ב, א'-כ'.

א. "ויהי אחר הדברים האלה" (פסוק א').

"ויהי אחרי הדברים האלה" (פסוק כ').

על פי רש"י, מי דיבר את "הדברים" בכל פסוק, ומה היה תוכן הדברים?

(6 נקודות)

שים לב: בפסוק א' — כתוב את שני הפירושים של רש"י.

ב. "וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו" (פסוק י"ג).

על פי רש"י, מתי ראה אברהם את האיל? מאיזו מילה בפסוק לומד זאת רש"י?

(2 נקודות)

ג. "ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה" (פסוק י"ד).

הסבר דברים אלה על פי הפשט אן על פי הדרש המובא ברש"י. (4 נקודות)

2. בראשית, כ"ה, ה'-י"ז.

א. "ויתן אברהם... כל אשר לו ליצחק" (פסוק ה').

לפי רש"י, מה נתן כעת אברהם ליצחק, הרי כבר נתן לו (על פי פרק כ"ד, פסוק ל"ו) את כל

רכושו? (4 נקודות)

ב. "וימת אברהם בשיבה טובה" (פסוק ח').

לפי רש"י, מהי "השיבה הטובה" של אברהם, וכיצד אפשר ללמוד זאת מפסוק ט'

ומפסוק י"ז? (4 נקודות)

ג. "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק" (פסוק י"א).

לפי רש"י, מדוע הכתוב מציין שלאחר מות אברהם ה' בירך את יצחק? (4 נקודות)

3. **בראשית, כ"ו, א'-ה'.**

א. "אל תרד מצרימה" (פסוק ב').

רש"י: "שהיה דעתו לרדת מצרימה".

לפי רש"י, מדוע רצה יצחק לרדת למצרים, ומדוע אסר עליו ה' לעשות זאת?

(4 נקודות)

ב. "והתברכו בזרעך כל גויי הארץ" (פסוק ד').

רש"י: "וכן בכל המקרא, וזה אב לכולן... 'ישמך אלקים כאפרים וכמנשה'".

הסבר את הכלל המובא בדברי רש"י, וכתוב כיצד כלל זה בא לידי ביטוי בפסוק ד'.

(4 נקודות)

ג. "וישמר משמרותי מצותי חקוטי ותורת" (פסוק ה').

הסבר שלוש מן המילים המודגשות, והבא דוגמה לכל אחת מהן, על פי רש"י.

(4 נקודות)

4. **שמות, י', כ"ח - י"א, ה'.**

א. "דבר נא באזני העם וישאלו..." (פסוק ב').

רש"י: "אין 'נא' אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירם על כך".

על פי רש"י, מדוע ביקש ה' ממשה להורות לבני ישראל לשאול כלים ממצרים?

(4 נקודות)

ב. "ויאמר משה כה אמר ה'" (פסוק ד').

רש"י: "בעמדו לפני פרעה נאמרה לו נבואה זו".

מדוע נאלץ רש"י לפרש כך? (4 נקודות)

ג. בפירושו לפסוק ה' מביא רש"י את דברי חז"ל: "כשהקב"ה נפרע מן האומה נפרע מאלוהיה".

הסבר כיצד למדו חז"ל דברים אלה מפסוק ה'. (4 נקודות)

5. שמות, ט"ו, כ"ג-כ"ו.

א. "ויבאו מרתה" (פסוק כ"ג).

רש"י: "כמו: למרה".

הסבר את הכלל הלשוני שלפיו פירש רש"י את המילה "מרתה". (4 נקודות)

ב. "שם שם לו חק ומשפט" (פסוק כ"ה).

על פי דברי חז"ל המובאים ברש"י, מה הם ה"חק ומשפט" שנצטוו במרה? (4 נקודות)

ג. "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך" (פסוק כ"ו).

רשב"ם: "שעשיתי מימיהם דם ולא היה להם מים לשתות, 'לא אשים עליך כי אני ה' רפאך' אשר רפאתי

למים".

על פי רשב"ם, על איזו מחלה מדובר בפסוק זה, ואיזו הוכחה לכך הוא מביא ממכות

מצרים?

(4 נקודות)

פרק שני — התמצאות בספר בראשית (חומש ורש"י) (12 נקודות)

ענה על שאלה 6.

6. לפניך שמונה סעיפים (א-ח), ובהם קטעי פסוקים.
- בחר בשישה סעיפים, העתק למחברתך את האות המציינת כל סעיף שבחרת, וכתוב לידה באיזה הקשר נאמרו הדברים, ופירוש אחד שלהם על פי רש"י (לכל סעיף — 2 נקודות).
- א. "כי שבעתים יקם קין".
- ב. "והוא יהיה פרא אדם ידו בכל".
- ג. "והאיש משתאה לה".
- ד. "ולאם מלאם יאמץ".
- ה. "וגנבתי יום וגנבתי לילה".
- ו. "ויתנכלו אתו להמיתו".
- ז. "ויקראו לפניו אברהם".
- ח. "וישמע בית פרעה".

פרק שלישי – עיון בנביאים ראשונים (18 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 7-10 (לכל שאלה – 6 נקודות; לכל סעיף – 2 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

7. יהושע, ז'.

- א. "וימעלו בני ישראל מעל בחרם ויקח עכו... מן החרם" (פסוק א').
מה היה חטאו של עכן? הסבר מדוע חטאו של היחיד נחשב חטא של עם ישראל כולו.
- ב. "ויאמר ה' אל יהושע קם לך" (פסוק י').
הבא שני הסברים לאמירה "קם לך".
- ג. עיין בפסוקים י"ד-י"ח.
הסבר כיצד נלכד עכן.

8. יהושע, י', י"ב-כ"א.

- א. "שמש בגבעון דום וירח בעמק אֵילון" (פסוק י"ב).
מדוע יהושע מציין את עמק אֵילון, שאינו קרוב לגבעון?
- ב. "הלא היא כתובה על ספר הישר" (פסוק י"ג).
מה הוא "ספר הישר", ומה כתוב שם בנוגע לענייננו?
- ג. "לא חרץ לבני ישראל לאיש את לשנו" (פסוק כ"א).
מה מדגיש הכתוב במילה "לאיש"?

9. שמואל א, ב'.

- א. "ותתפלל חנה ותאמר" (פסוק א').
ציין באיזה פסוק בפרק זה חנה מתפללת ומבקשת על שמואל.
- ב. "אל תרבו תדברו גבהה גבהה... כי א-ל דעות ה'" (פסוק ג').
אל מי מכוון החלק הראשון של הפסוק? הסבר כיצד החלק השני של הפסוק מנמק את חלקו הראשון.
- ג. "עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אָמללה" (פסוק ה').
היכן מוזכר בפרק זה שעקרה נפקדה בבנים רבים, ומי היא רבת הבנים שנהייתה אומללה?

10. שמואל א, י', ו'-כ"ז.

- א. "ויען איש משם ויאמר ומי אביהם" (פסוק י"ב).
למי ענה האיש, על איזו תמיהה הוא ענה, וכיצד הוא ענה על התמיהה בדברים האלה?
ב. "וילכד שאול בן קיש ויבקשהו ולא נמצא" (פסוק כ"א).
הסבר פסוק זה.
ג. באר: — "הנה הוא נחבא אל הכלים" (פסוק כ"ב)
— "ויהי כמחריש" (פסוק כ"ז)
איזו תכונה של שאול מתוארת באמצעות שני הביטויים האלה?

פרק רביעי — בקיאות בספרים יהושע, שמואל א (10 נקודות)

ענה על שאלה 11.

11. לפניך שנים-עשר סעיפים (א-יב), ובהם קטעי פסוקים.
בחר בעשרה סעיפים, העתק למחברתך את האות המציינת כל סעיף שבחרת, וכתוב לידה על מי נאמרו הדברים, ובאיזה הקשר הם נאמרו (לכל סעיף — נקודה אחת).
א. "וימס לבבם ולא היה בם עוד רוח מפני בני ישראל".
ב. "כל אשר יצא מדלתי ביתך החוצה דמו בראשו".
ג. "וירוצו כנטות ידו ויבאו העיר וילכדוה".
ד. "מארץ רחוקה מאד באו עבדיך".
ה. "אתה ידעת את הדבר אשר דבר ה' אל משה ... על אדותי ועל אדותיך".
ו. "עלה לך היערה ובראת לך שם בארץ הפרזי והרפאים".
ז. "אנכי הָבֵא מן המערכה ואני מן המערכה נסתי היום".
ח. "ויעזבני ויעבדו אלהים אחרים כן הָמָּה עֲשִׂים גם לך".
ט. "בָּקֶשׁ ה' לוֹ אִישׁ כִּלְבָּבוֹ ויצוהו ה' לנגיד על עמו".
י. "מי אנכי ומי חָיִי משפחת אבי בישראל".
יא. "אתה תקח לך קח כי אין אחרת זולתה".
יב. "ברוך אתה בְּנֵי דוד גם עֲשֵׂה תַעֲשֶׂה וגם יכל תוכל".

פרק חמישי — עיון בנביאים אחרונים ובכתובים (12 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 12-14 (לכל שאלה — 6 נקודות; לכל סעיף — 2 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

12. ירמיה, י"ז, ה'-י"ג.

- א. "ארור הגבר אשר יבטח באדם" (פסוק ה').
ברוך הגבר אשר יבטח בה' " (פסוק ז').
מהי הקללה שתחול על הבוטח באדם, על פי פסוק ו', ומהי הברכה שתחול על הבוטח בה', על פי פסוק ח'?
- ב. מה הקשר בין פסוק ט' ובין פסוק י'?
- ג. "קרא דָּגֶר ולא יָלַד" (פסוק י"א).
מיהו ה"קורא דגר"? הסבר את המשל והנמשל בפסוק זה.

13. ירמיה, ל"ד, ח'-כ"ב.

- א. מהי הברית המוזכרת בפסוק ט"ו?
- ב. "ותשבּו ותחללו את שמי" (פסוק ט"ז).
מהו חילול השם שאליו הנביא מתכוון?
- ג. המילה "דרור" כתובה פעמיים בפסוק י"ז.
מה משמעות ה"דרור" בחלק הראשון של הפסוק, ומה משמעות ה"דרור" בחלק השני של הפסוק?

14. תהלים, קמ"ה.

- א. מהו נושא המזמור, וכיצד הוא בא לידי ביטוי בפסוק א'?
- ב. רש"י כותב על מזמור זה: "...לפי שראה דוד בה מפלה קשה 'נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל', וחזר וסמכה ברוח הקודש 'סומך ה' לכל הנפלים'".
הסבר את דברי רש"י.
- ג. הסבר: "צדיק ה' בכל דרכיו" (פסוק י"ז).
"יקראָהו באמת" (פסוק י"ח).

בהצלחה!